
Patrimonia'm. Un projecte de proximitat i treball cooperatiu entre el Museu d'Història de Barcelona i les escoles i els instituts de Ciutat Vella

Mercè Garcés¹, Josep Liz², Cari Terrado¹

Rebut: 11-03-2009
Acceptat: 28-04-2009

Resum

Durant els darrers anys el districte de Ciutat Vella de Barcelona ha experimentat un gran flux migratori que ha convertit l'alumnat dels centres escolars en grups cada cop més heterogenis. Amb l'objectiu d'afavorir la cohesió social, de difondre el patrimoni educant en els valors de la ciutadania i establint vincles afectius entre el patrimoni de la ciutat i les persones que hi habiten, les escoles i els instituts del districte, juntament amb el MUHBA, decideixen apostar des del 2005 pel projecte Patrimonia'm.

Aquest projecte, destinat a l'alumnat de Cicle Superior d'Educació Primària i al de Primer Cicle d'Educació Secundària, proposa «patrimoniar» un vestigi de la ciutat romana desenvolupant una activitat d'ensenyament-aprenentatge completa a l'entorn d'aquest patrimoni arqueològic en diferents espais i en diferents aspectes. L'objectiu és que els centres acabin dissenyant una unitat didàctica que s'inclouï dins el Projecte Curricular de Centre i que respongui als interessos i les necessitats del tipus d'alumnat al qual va adreçada l'activitat. El projecte es desenvolupa gràcies a una autèntica xarxa d'agents educatius i persones que treballen plegats en aquesta experiència innovadora i que incideixen en la socialització de nens, nenes i joves.

Paraules clau: patrimoni arqueològic; multiculturalitat; projectes escolars; Museu d'Història de Barcelona.

Resumen. Patrimonia'm. Un proyecto de proximidad y trabajo cooperativo entre el MUHBA y las escuelas e institutos de Ciutat Vella

En los últimos años, el distrito de Ciutat Vella de Barcelona ha experimentado un gran flujo migratorio que ha convertido al alumnado de los centros escolares en grupos cada vez más heterogéneos. Con el objetivo de favorecer la cohesión social, de difundir el patrimonio educando en los valores de la ciudadanía y estableciendo vínculos afectivos entre el patrimonio de la ciudad y las personas que viven en ella, las escuelas e institutos del distrito, junto al MUHBA, deciden apostar desde 2005 por el proyecto Patrimonia'm.

-
1. Escola Àngel Baixeras. Carrer Salvador Aulet, 2. 08002 Barcelona. ceipbaixeras@xtec.cat
 2. Museu d'Història de Barcelona. Plaça del Rei, s/n. 08002 Barcelona. museuhistoria@bcn.cat

Este proyecto, destinado al alumnado de Ciclo Superior de Educación Primaria y al de Primer Ciclo de Educación Secundaria, propone «patrimonià'm» un vestigio de la ciudad romana desarrollando una actividad de enseñanza-aprendizaje completa entorno al objeto patrimonial arqueológico en diversos espacios y aspectos. El objetivo es que los centros acaben por diseñar una unidad didáctica que pueda incluirse dentro del Proyecto Curricular del Centro y que corresponda a los intereses y necesidades del tipo de alumnado al cual va dirigida la actividad. Este proyecto se desarrolla gracias a una auténtica red de agentes educativos y de personas que trabajan conjuntamente en esta experiencia innovadora, incidiendo en la socialización de niños, niñas y jóvenes.

Palabras clave: patrimonio arqueológico; multiculturalidad; proyectos escolares; Museo de Historia de Barcelona.

Abstract. Patrimonià'm. A project of proximity and cooperative work between MUHBA and the schools of Ciutat Vella

In recent years, the district of Ciutat Vella of Barcelona has received a substantial influx of emigrants. As a result, there is a greater mixture of children in the schools. The project Patrimonià'm has been developed by the primary and secondary schools of the district in conjunction with the MUHBA, with the intention of improving social cohesion, communicating the city's heritage, promoting the values of citizenship and establishing connections between historical monuments and local community.

This project is directed at senior primary schools students as well as junior secondary school students. The principal aim of the project is to care for and protect an element of the Roman city. In this way, we will create a complete learning experience focused on the archaeological object in a variety of contexts. The final outcome will be the development of a new set of pedagogic tools within the existent curriculum of the school —ones appropriate to the needs of these particular types of students.

Keywords: Archeological heritage; multiculturalism; school projects; History Museum of Barcelona.

GARCÉS, Mercè; LIZ, Josep; TERRADO, Cari. «Patrimonià'm. Un projecte de proximitat i treball cooperatiu entre el Museu d'Història de Barcelona i les escoles i instituts de Ciutat Vella». *Treballs d'Arqueologia*, 2009, núm. 15, p. 123-136.

El projecte Patrimonià'm

Aquest curs ja en farà cinc que el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) va decidir fer un salt qualitatiu en la seva oferta d'activitats escolars. Veníem d'una trajectòria en què havíem fet un salt quantitatiu molt significatiu i havíem passat en pocs anys de 12.000 alumnes en activitats organitzades pel museu a més de 25.000

i això paral·lelament al creixement de l'oferta d'activitats del Consell de Coordinació Pedagògica, que havia superat el centenar d'institucions i el miler d'activitats que s'oferien als centres educatius.

El programa d'activitats escolars del MUHBA, com, d'altra banda, els de la majoria d'entitats que organitzen activitats per a escolars, es podria qualificar «d'ofertista», és a dir, el museu llança al mercat

uns productes que els consumidors compren si satisfan les seves demandes. Tot i que teníem, i tenim, unes valoracions bones o molt bones de les activitats que oferim a les escoles, la posició que mantenen els centres educatius en relació amb el museu s'ha limitat a la d'usuaris passius quan no a la de clients.

D'altra banda, tota activitat educativa, en la seva planificació i execució, ha d'incorporar tres elements bàsics: la font epistemològica, la psicopedagògica i la sociològica. Per raons òbvies, el museu, quan dissenya activitats educatives, només pot recórrer a les dues primeres, de manera que l'oferta d'activitats serveix tant per a una escola de Ciutat Vella, com per a una de Sarrià-Sant Gervasi. I només en el moment de la implementació, i depenent de la capacitat professional de l'educador o educadora, és quan es pot incorporar la font sociològica.

Tenint en compte aquests dos aspectes assenyalats anteriorment, el MUHBA va decidir d'encetar noves línies d'actuació que permetessin canviar el caràcter de les relacions existents fins aleshores amb els centres educatius i millorar les activitats educatives adaptant-les al perfil sociològic de l'alumnat d'aquests centres. Així va néixer el projecte Patrimonià'm.

Patrimonià'm va néixer amb la voluntat d'obrir una relació de cooperació amb els centres educatius de Ciutat Vella, un districte que durant aquests darrers anys s'ha caracteritzat per una gran afluència d'immigrants, fins al punt que ara com ara més del 80% de l'alumnat és d'origen no europeu.

Patrimonià'm és un projecte destinat a l'alumnat de Cicle Superior d'Educació Primària i al de Primer Cicle d'Educació Secundària, en què cada centre educatiu que participa *patrimonia* un vestigi de Bar-

cino i desenvolupa una activitat d'ensenyament-aprenentatge completa sobre aquest vestigi arqueològic i el seu valor patrimonial i simbòlic a diferents espais (l'aula escolar, el museu, el jaciment, altres punts de la ciutat o institucions); en diferents aspectes (context històric, arqueologia, conservació, difusió, etc.) i relacionant-lo amb el món actual (canvis i continuïtats històriques, i diferències i similituds amb altres cultures de referència al centre educatiu).

El context en què s'inscriu la proposta és el convenciment que els museus, com a agents educatius, i les escoles i instituts comparteixen un mateix «repte» educatiu: facilitar, des del coneixement de la proximitat i del llegat patrimonial, la instal·lació de cada ésser humà en el seu món. Això té a veure amb la formació en i de la ciutadania per afavorir la cohesió social i l'autonomia personal i és més fàcil si hi ha processos de cooperació entre els diferents agents educatius que incideixen en la socialització d'infants i joves. A més, també comparteixen un mateix «objecte» educatiu: el patrimoni. Els museus perquè el tenen, l'han de conservar i l'han de difondre; i les escoles i instituts perquè el tenen inclòs al currículum prescriptiu en els diferents continguts, tant de conceptes com de procediments i de valors. Un patrimoni, com diu Yves Hanosset, consultor del Consell d'Europa en temes de patrimoni, obert a l'avenir i cap a l'universal, sinònim d'humanisme, de democràcia i de solidaritat, no replegat sobre el passat i enaltidor de particularismes.

Al projecte Patrimonià'm, la cooperació entre els centres educatius i el MUHBA es fa en diferents fases. L'objectiu és que els centres acabin dissenyant una unitat didàctica (o les que cregui convenient cada centre) que s'inclogui dins del Projecte Curricular de Centre i que

respongui als interessos i a les necessitats del tipus d'alumnat als quals va adreçada l'activitat. La intenció és que aquesta conccreio suposi una relació de llarga durada entre les escoles i el museu, el qual ofereix una formació tècnica al professorat que hi participa a càrrec del cap d'Arqueologia (Ferran Puig i Verdager), de la cap de Conservació (Julia Beltran de Heredia), del Departament d'Activitats (Gemma Bonet). El que es pretén és que el professorat entengui tot el procés pel qual passa una peça des que es troba en un jaciment fins que és exposada al públic. Alhora també ofereix un suport didàctic al mateix centre educatiu a càrrec de Marta Luna i que pot ajudar o orientar (mai dirigir) a dissenyar la unitat didàctica. Aquesta fase de la cooperació dura un curs escolar, i és durant el curs següent que es fa la implementació amb l'alumnat. En aquesta segona fase el museu ofereix tot el suport possible quant a documentació i material amb el patrocini d'Abacus, a més de facilitar les visites, itineraris o tallers gratuïts per a tot l'alumnat patrimoniador. També, durant aquesta fase, es proporciona a tot l'alumnat el carnet de patrimoniador/a, que permet als infants i els joves entrar al museu sempre que vulguin, sols o acompanyats d'adults (familiars o amics), de manera gratuïta.

Per difondre el treball dels centres educatius, al voltant del 18 de maig, Dia Internacional dels Museus, s'organitzen les Jornades de les Escoles Patrimoniadores (obertes a tot el districte), en què les carpes envaeixen la plaça del Rei per mostrar els treballs de coneixement, investigació i divulgació que els alumnes han realitzat durant el curs, i totes les sales del museu s'omplen amb activitats diverses per les quals passa tot l'alumnat patrimoniador.

Tres centres van començar el projecte: l'Escola Àngel Baixeras, l'Escola Rubén Darío i l'Institut Milà i Fontanals. Aquest curs ja en són cinc més: l'Escola Vedruna-Àngels, l'Escola Collasso i Gil, l'Escola Parc de la Ciutadella, l'Escola Pia Sant Antoni i l'Escola Mestre Morera de Ciutat Meridiana (aquest darrer obre el camí cap a l'extensió del projecte a la resta de la ciutat).

Al llarg d'aquests anys cal remarcar la implicació i la col·laboració amb el projecte d'altres organismes i entitats com ara el Centre de Recursos Pedagògics de Ciutat Vella (difusió i extensió), de la Inspecció d'Ensenyament (control i avaluació), del Districte (infraestructures de les Jornades), d'Abacus (material fungible) o del Museu Agbar de les Aigües i de Cementiris de Barcelona (activitats per a alumnes), el que ha suposat una autèntica xarxa d'agents educatius aixoplugadora d'una experiència innovadora. També s'ha de valorar el fet de la repercussió externa que ha tingut la participació de les escoles en aquest projecte. Alguns exemples són la comunicació que l'Institut Milà i Fontanals va presentar en el marc del Seminari Internacional Taula d'Història, «El valor social i educatiu de la història», o el premi rebut per l'Escola Àngel Baixeras a la Mostra de Produccions Audiovisuals Escolars, organitzada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya pel vídeo «El secret del Baixeras» realitzat en el marc del projecte Patrimonià'm.

Com a conclusió, resulten significatives les preguntes que els alumnes d'un altre centre, l'Escola Rubén Darío, adrecen als seus mestres durant i després del recorregut patrimoniador.

— Què cal fer per protegir i conservar millor el nostre patrimoni ciutadà?

- Com treballen i per a què els arqueòlegs i els historiadors?
- Com és que ha crescut tant la petita Barcino?
- Com era l'entorn d'abans i el de després de la nostra ciutat romana?
- Amb quin esperit hauríem de viatjar com a bons ciutadans del món?

El projecte Patrimonià'm a la pràctica: l'Escola Baixeras i la muralla romana

Quan surts per fer
el viatge cap a Ítaca
has de pregar que el camí sigui llarg.
Ple d'aventures, ple de coneixences
Que siguin moltes les matinades
que entraràs en un port
que els teus ulls ignoraven,
i vagis a ciutats
per aprendre dels que saben.
Tingues sempre al cor la idea d'Ítaca.
Has d'arribar-hi, és el teu destí,
però no forcis la travessia.

Konstantinos KAVAFIS

El gran Kavafis il·lustra el que ha estat el projecte Patrimonià'm tant per a l'equip de mestres, com per a l'alumnat de l'Escola Àngel Baixeras, com per a moltes de les nostres famílies: un viatge que ens ha permès sentir-nos com una veritable comunitat d'aprenents. Perquè ensenyar és aprendre.

Per què participem d'aquest projecte? Aquest és el tercer curs que l'escola duu a terme el projecte Patrimonià'm amb l'alumnat de 6è d'Educació Primària. Quan se'ns va oferir la possibilitat de participar-hi ja ens va semblar engrescador per diverses raons:

- Perquè tenim l'escola situada entre la Via Laietana i el carrer Sostinent Navarro.

- Perquè tots els nens i nenes veien cada dia unes pedres que no sabien què eren.
- Perquè ens va semblar una bona excusa per treballar a nivell curricular a partir de l'entorn proper.
- Perquè el nostre alumnat prové de diferents països. Alguns nens i nenes fa entre dos i tres anys que són aquí i coneixen poc la cultura catalana i l'entorn més proper. Els costa viatjar en el temps, el domini de la llengua catalana és mínim i molts d'ells tenen una llengua materna que no prové del llatí. Però tots i totes viuen al barri, al voltant, dins o fora de la muralla romana.
- Perquè podíem trobar moltes semblances d'alguns costums: arquitectura, cuina, higiene (per exemple, els banys) amb alguns dels seus països d'origen.
- Perquè vàrem pensar que era important despertar l'interès, la curiositat i les ganes de saber sobre l'arquitectura, l'urbanisme i la història que ens envolta, i era una manera d'aconseguir que l'alumnat es preguntés: «què és això?», «això, per què?», «i abans què?», «podem anar?», «entrem?»... Perquè conèixer el barri és conèixer la ciutat, i aquest coneixement pot produir afectes i estimació cap a Barcelona.
- Perquè tots podrien sentir-se protagonistes al barri, a l'escola i al museu.
- Perquè vàrem veure una oportunitat molt clara per desenvolupar el sentiment de pertinença.
- Perquè podíem implicar a través de l'alumnat les famílies i transmetre aquests coneixements, el respecte i l'estimació al patrimoni i a la ciutat.
- Perquè el Museu d'Història de Barcelona ens va oferir un any de formació

i d'assessorament al professorat ja que diverses mestres s'hi van implicar encara que després no portessin a terme el projecte directament.

- Perquè el Museu d'Història de Barcelona va oferir recursos a l'escola per dur-lo a terme: visites, activitats, itineraris, materials diversos per treballar a l'aula.
- I perquè ens vam entusiasmar.

Què fem? Objectius

Tal com orienta el nou currículum, les unitats didàctiques estan estructurades de tal manera que permeten l'assoliment de les competències bàsiques:

- Competència comunicativa lingüística i audiovisual: desenvolupar l'habilitat de comunicar idees i informacions de manera oral, escrita o a través de mitjans audiovisuals per informar, debatre, convèncer...
- Competència artística i cultural. Ser capaç de ser creatiu i desenvolupar l'esperit crític davant de les diferents manifestacions artístiques.
- Tractament de la informació i competència digital: ser capaç de cercar informació i elaborar documents i presentacions amb suport digital.
- Competència matemàtica: desenvolupar l'habilitat de situar-se en el plànol, i aplicar l'aprenentatge de les matemàtiques en contextos reals i significatius.
- Competència per aprendre a aprendre: plantejar-se preguntes que puguin ser objecte d'investigació, analitzar els processos que fan servir per aprendre un coneixement nou i en situacions noves, és a dir, la transferència dels aprenentatges.

- Autonomia i iniciativa personal: desenvolupar habilitats de relacions, d'empatia, d'autoestima i de reflexió que afavoreixin les relacions personals.
- Competència en el coneixement i la interacció en el món físic: conèixer, comprendre i participar activament en el context social, cultural i tecnològic on està immers.
- Competència social i ciutadana: exercir i respectar els drets i deures individuals i col·lectius.

Tenint sempre present aquestes orientacions, al llarg de tres cursos hem anat perfilant la programació del projecte Patrimonià'm, que s'estructura en set unitats didàctiques amb una coherència interna i allunyades del sentit més clàssic d'ensenyar història, ja que pretenen apropar els alumnes a la cultura romana però des de la quotidianitat, i des dels interessos més propers als nostres alumnes. El projecte es presenta a l'alumnat globalment perquè tinguin una idea general dels objectius d'aprenentatge que els proposem.

Les unitats didàctiques són les següents:

«Els nostres amics, els antics»

L'objectiu és que l'alumnat assoleixi la noció de temps històric, conegui l'objectiu de la història i els fets que estudia així com l'eix cronològic, les etapes històriques i les fonts de la història.

«Els nostres veïns, els romans»

A partir de la noció de temps històric ens apropem a conèixer els nostres avantpassats romans, que són la clau i objecte del projecte Patrimonià'm. Aprofitem que la majoria dels nostres alumnes procedeixen de països orien-

tals per definir el concepte de cultura, de romanització, dels valors de les diferents cultures, de les diferents maneres de percebre la vida, i inculcar el respecte i l'admiració per cadascuna.

«Barcino»

Aquesta unitat constitueix l'eix central perquè els nens i les nenes viuen tots al nucli històric i l'escola té al seu davant la muralla. Pretenem que coneguim el seu barri i la riquesa cultural i artística que els envolta. Així podem despertar el sentiment de pertinença, arrelament i estimació. Participant en una experiència d'aprenentatge nova i de privilegi es poden sentir orgullosos del seu barri i dels coneixements adquirits.

«La muralla romana»

És la unitat que dona nom a tot el projecte, ja que vam escollir aquest monument romà per proximitat, perquè està molt present a la nostra vida quotidiana: la trobem al costat de l'escola, al casal Pati Llimona, als carrers on viuen, a les places per on passem..., i sempre és allà suggerint-nos noves preguntes, noves hipòtesis. Hem pogut descobrir habitatges particulars en què també hi és, i al final ha engrescat a tota l'escola i tothom busca un tros de muralla que encara no hem descobert, així com altres vestigis com són el *templum*, la necròpolis...

«La societat romana»

Seguint el fil conductor de l'estructura urbana de la ciutat de Barcino volem apropar-nos a l'estructura social de l'època romana: qui vivia aquí i com s'organitzava, relacionar aquella estructura social amb la nostra i amb la seva

perquè no podem perdre de vista que molt dels nostres alumnes tenen organitzacions socials i familiars ben diferents a les occidentals; reflexionar sobre el nostre model de funcionament participatiu i democràtic de l'escola i de la classe; identificar els elements que són necessaris per viure en societat: la solidaritat, la participació i la justícia.

«Modus vivendi»

Consegüentment, després de conèixer la ciutat de Barcino i la seva organització social és el moment d'apropar-nos a la vida quotidiana dels seus habitants: on vivien, què menjaven, com jugaven els nens i les nenes romans, com es rentaven...

«A grosso modo»

Aquesta unitat conclou amb una visió general del projecte Patrimonià'm. Els alumnes preparen un material audiovisual en PowerPoint per emportar-se recollida, a partir del seu arxiu fotogràfic, la seva experiència durant el temps que han participat en el projecte, i també s'elaboren altres materials de creació artística i de tecnologia digital que ens permeten oferir la nostra experiència a tota la comunitat educativa.

Com ho fem? Metodologia

Hem incorporat «La muralla» al projecte curricular del centre dins de les hores de Coneixement del Medi Social i Cultural i de manera transversal connectat amb les altres àrees del Currículum d'Educació Primària per tal que les activitats proposades siguin variades i enriquidores.

Cada any hem fet una estructura diferent. Aquest any el projecte el desenvolupem de gener a maig (per acabar amb la festa del Patrimonià'm) (fig. 1) i, en fer-ho més condensat, ens permet assentar millor els continguts que treballem. Durant la setmana hi dediquem directament dues sessions d'hora i mitja: en una es treballen els continguts seleccionats i en l'altra es fan els passejos, les visites i les activitats de fora de l'escola. Veure, mirar, observar, passejar, preguntar són les millors eines pedagògiques que hem utilitzat.

Les hores de llengua catalana es dediquen a treballar textos, a realitzar les cròniques i els escrits sobre el que hem fet i descobert. En algunes hores de matemà-

tiques es treballen des de números romans fins a conceptes de geometria. Hem creat també un personatge: l'Aspasia, que és una nena esclava, que ens acompanya en les nostres visites i aventures i la utilitzem de fil conductor per a algunes històries. Hem adaptat la metodologia a les característiques personals dels alumnes, a les seves experiències i als seus processos d'aprenentatge per construir-ne de nous que siguin significatius.

Les mestres actuem com a guies i orientadores establint la relació entre allò que l'alumnat sap i els nous continguts que ha d'incorporar. És per això que l'alumnat ha de tenir consciència de per què o per a què durà a terme alguna tasca i, en conseqüència, això afavorirà un

Figura 1. La festa del Patrimonià'm. Fotografia: Escola Àngel Baixeras.

major control sobre quin procés haurà de desenvolupar per resoldre-ho i com ho farà.

Abans i després de les activitats acostumen a reflexionar sobre el que faran o el que han fet per tal d'anticipar i planificar algunes tasques i també per extreure conclusions i valoracions sobre el que han après.

El treball cooperatiu, en petit grup o per parelles, que es realitza a l'aula per fer les cròniques de les visites, el glossari o la recerca també ha impulsat l'alumnat a continuar actuant fora de la classe per buscar informació, per preguntar pel barri, pels establiments..., fet que ha millorat les relacions interpersonals i la cohesió social.

Cal destacar la importància que en el procés d'ensenyament-aprenentatge té el tractament dels valors ciutadans —compartir, ajudar, conèixer per estimar, posar-se en el lloc d'un altre...— com a eixos centrals del projecte. El compromís col·lectiu entre ells i elles, amb la resta de l'escola, amb el Museu i amb les altres escoles participants ha activat el potencial de l'alumnat, i segurament també els ha fet sentir ciutadans i ciutadanes actives.

L'aprenentatge vivencial (*living story*) ha estat fonamental per incorporar els continguts. Activitats com els passejos i el poder posar-se en el lloc dels altres, en aquest cas dels nens i nenes romans mitjançant els tallers de cuina i de joc que ofereix el Museu, ajuden a comprendre la història (fig. 2).

Figura 2. Taller de cuina al Museu d'Història de Barcelona. Fotografia: Escola Àngel Baixeras.

També mereixen una atenció especial la utilització de les TIC. En el projecte, s'han convertit en un estímul essencial, tant per a la recerca d'informació, com per millorar els continguts i la mateixa autoestima dels alumnes. Són nens i nenes amb capacitats diferents, amb uns aprenentatges previs diferents; però en cap cas hem de percebre la diferència com a dificultat sinó com una nova oportunitat i possibilitat d'aprendre; és per això que les eines informàtiques tenen una major presència i de manera més continuada en el treball sistemàtic del projecte Patrimonià'm.

Utilitzem els llenguatges audiovisuals tant per visionar i poder situar-se en el temps històric, com per fer produccions pròpies com a síntesi de treball.

Les activitats

Activitats inicials

Són les propostes inicials que fan les mestres per tal de motivar, suggerir i anticipar una visió general d'allò que l'alumne haurà d'estudiar, per exemple la visita al Museu d'Història de Catalunya, que li permet fer-se una idea del temps històric i de les diferents etapes històriques a Occident (fig. 3). També s'utilitzen textos de lectura i vídeos que trobem a l'Edu-365 i a partir dels quals els alumnes comencen a investigar, reflexionar i analitzar.

Figura 3. Visita al Museu d'Història de Barcelona. Fotografia: Escola Àngel Baixeras.

Activitats «in situ»

Són aquelles que es fan cada setmana al voltant de la muralla romana, del Museu d'Història de Barcelona, dels diferents vestigis que ens envolten, i dels tallers i activitats guiades que ens proporciona el Museu. En aquestes activitats impulsem: l'observació, la curiositat i l'aplicació dels aprenentatges desenvolupats en les activitats inicials. Han de tenir un objectiu concret, compartit entre tots i totes (saber on anem i què volem saber) i han de ser curtes en el temps de tal manera que impulsin la curiositat i les ganes de tornar-hi (fig. 4 i 5).

Activitats d'aula

Se centren en el treball sistemàtic de la lectoescriptura com a eina per aprofundir en els aprenentatges propis de l'àrea i avançar en l'aprenentatge de la llengua oral i escrita donant-li funcionalitat i significat. Aquestes activitats es concreten en la realització de la crònica de la sortida i del glossari, es realitzen en grup sencer o en petit grup, de vegades per parelles, per aportar entre tots la informació que permet reflexionar, sintetitzar i consensuar allò que volem expressar. De manera transversal es desenvolupen activitats de plàstica, musicals i matemàtiques.

Figura 4. Visita a la muralla romana. Fotografia: Escola Àngel Baixeras.

Activitats TIC

Fem una menció a part perquè l'ordinador és un element absolutament motivador per al nostre alumnat, que ja ha nascut a l'era digital i que té molta facilitat per utilitzar-les com a font d'informació, com a suport a activitats de creació i com a suport visual que facilita la recerca i la comprensió. Exemple: escriptura de la crònica, videojocs (Imperium Civitas), recerca d'informació a la Wikipedia o a la web de Ciències Socials i activitats JCLIC Barcino i d'altres que completen l'aprenentatge. Al final del projecte elaboren un PowerPoint amb les fotografies que han fet i les informacions que hem trobat per tal de mostrar-lo a la comunitat educativa i arrodonir els continguts.

Criteris d'avaluació

No són tant una «mesura» dels coneixements teòrics apresos, que també, sinó que es valora fonamentalment el procés de l'alumne des de l'inici, les seves estratègies, els recursos que utilitza, els processos de reflexió, de raonament i d'assimilació, i la seva predisposició a cooperar activament en el treball d'equip. L'autoavaluació també és una eina que permet reflexionar sobre el que s'aprèn i el com ho aprèn, alhora que ajuda a augmentar la seva autoestima ja que ells i elles són conscients que aprenen moltes coses i els agrada de compartir-ho.

Figura 5. Visita a la muralla romana. Fotografia: Escola Àngel Baixeras.

L'atenció a la diversitat

Tenint en compte que cada alumne és diferent, el projecte s'ha organitzat per a tots els alumnes que hi participen, ja que no cal que tot l'alumnat ho faci tot igual, al mateix temps i de la mateixa manera. Les mestres que porten a terme aquest projecte són la mestra tutora de sisè i la mestra tutora de l'Aula d'Accollida.

L'alumnat nouvingut, majoritàriament d'origen asiàtic, que s'ha incorporat al centre en els darrers mesos i que assisteix a l'Aula d'Accollida es pot trobar fàcilment integrat ja que la resta del grup també prové de cultures diferents i molts dels alumnes han passat pel mateix procés d'arribada. L'Aula d'Accollida és un espai de

referència per a l'alumnat nouvingut i les prioritats educatives són garantir l'acollida emocional, l'aprenentatge de la llengua catalana i l'adquisició del codi escrit en el nostre alfabet i aquells aprenentatges necessaris per incorporar-se al currículum ordinari així com afavorir la integració social. El projecte Patrimonià'm facilita la cohesió i la integració del grup (fig. 6).

Les prioritats del projecte per a aquest grup d'alumnes han estat: possibilitar l'aprenentatge de la llengua oral en contextos significatius, el coneixement i l'arrelament en el seu barri, la cohesió del grup classe; participar sempre que es pugui d'entorns normalitzadors i desenvolupar les habilitats d'autonomia personal i social. La mestra tutora de l'Aula d'Accollida anticipa

Figura 6. El valor intercultural del projecte Patrimonià'm. Fotografia: Escola Àngel Baixeras.

el vocabulari amb suport visual i adapta materials per tal que puguin participar al màxim de l'experiència. En les nombroses sortides que es fan al Museu i al carrer, aquests alumnes formen parelles lingüístiques per evitar situacions d'aïllament i perquè la resta del grup desenvolupi la responsabilitat de poder fer coses per als altres. A aquests alumnes també se'ls ensenya a situar-se en el barri; aprendre els noms dels carrers, de les botigues, de diferents establiments; a fer petits itineraris; a desplaçar-se amb autonomia pel nostre barri.

Què hem aconseguit?

- Gaudir i passar-nos-ho bé.
- Que el nostre alumnat senti el Museu d'Història de Barcelona com una segona escola i vagi a «tafanejar» pel Museu durant algunes tardes com a activitat lliure, tractant amb cordialitat, confiança i respecte la gent que hi treballa.
- Que preguntin sobre el que els envolta i el perquè.
- Que s'hagin convertit en guies i que expliquin el que saben de la muralla a la resta de nens i nenes de l'escola, a les famílies i als nouvinguts.
- Que tota l'escola s'impliqui perquè hi ha mestres que fan audiovisuals, música, plàstica. Alumnes de cursos més petits que ens informen que al costat de casa seva hi ha un tros de muralla, que les famílies preguntin què feu, on aneu, què és això i que estimin també el seu barri.
- Que se sentin molt importants, coneixedors i ciutadanes i ciutadans actius.
- Que associïn continguts apresos i els transmetin amb entusiasme.
- Que tinguin un compromís amb un projecte col·lectiu.
- Que respectin i estimin el que els envolta.
- Que sentin la muralla com a seva i se sentin part d'aquesta ciutat.
- Que s'entrenin per desenvolupar actituds i valors per viure en una societat plural, igualitària i democràtica.